

Памет за Копривщица: Интерактивен диалог между науката и училището

На 28 април 2026 г. в зала „Голям салон“ на Института за исторически изследвания към Българската академия на науките се проведе среща под наслов „От дърво и хартия: памет за Копривщица 150 години след Априлското въстание“. Събитието, организирано в рамките на Националната научна програма „Развитие на научните изследвания и иновациите в областта на българското предучилищно и училищно образование“, финансирана от Министерството на образованието и науката, бе модерирано от гл. ас. д-р *Паулина Андонова* (Институт за исторически изследвания към Българската академия на науките). На едно място се събраха утвърдени учени и младите таланти от 117 СУ „Св. св. Кирил и Методий“, които представиха изработени от тях макети на къщи от Копривщица.

От името на Института доц. д-р *Надя Филипова* (Директор и ръководител по изпълнението на ННП „Развитие на научните изследвания и иновациите в областта на българското предучилищно и училищно образование“ в Института за исторически изследвания към Българската академия на науките) приветства гостите и подчерта значението на инициативата в контекста на 150-годишнината от избухването на Априлското въстание – събитие, обединяващо всички институции в страната. Тя похвали естетиката на изработените макети и покани младите творци да представят своите идеи пред научната общност.

Директорът на 117 СУ „Св. св. Кирил и Методий“ г-жа *Янка Цекова* сподели, че проектът е плод на напълно самостоятелна работа на учениците върху макетите в продължение на месец, месец и половина по инициатива и идея на гл. ас. д-р *Паулина Андонова*. Тя отбеляза, че децата сами са избрали материалите и са реализирали идеите си, което превръща творбите им в ценно духовно достижение и израз на индивидуално творческо виждане.

В центъра на диалога бяха самите творци, които разказаха за избраните от тях обекти: *Пламена Петрова* (6 клас), изработила макета и *Кристияна Стоянова* (9 клас), която представи храм „Успение Богородично“, чиито камбани обявяват началото на въстанието през 1876 г.; *Даная Тонева* и *Мария Сава* (6 клас) споделиха за работата си по къщата на Любен Каравелов, подчертавайки неговата роля като основател на БРЦК; *Лидиян Александров* (7 клас) разказа за къщата на Георги Бенковски, като в разговора се отбелязаха и трудностите при работа със стиропор, материала от който е изработил своя макет; *Калина Георгиева* (6 клас) изрази впечатлението си от архитектурата на къщата на Тодор Каблешков и *Елизабет Мари-*

нова (6 клас) представи цялостната визия в макет на Бозовата къща с Калъчевия мост, с което се бележи мястото на първата пушка. Учениците споделиха, че са използвали предимно фотографии като първообраз за своите модели, а преподавателят им по история г-н *Георги Георгиев*, също наш гост, допълни, че изборът на Копривщица е естествен, тъй като градът е люлка на множество възрожденци.

Проф. д-р *Даниел Вачков* (Заместник-директор на Института за исторически изследвания към Българската академия на науките) и присъстващите учени изразиха своите положителни впечатления от архитектурната прецизност на макетите.

В хода на срещата г-жа Я. Цекова разкри плановете за развитие на инициативата в по-голям мащаб. Идеята включва създаването на пътуващ музей, който да посещава населени места с ограничен достъп до културни институции. Има идеи изложбите да бъдат обогатени с QR кодове, видео съдържание и др.

Своя принос към събитието дадоха и изследователите, участници в проекта:

Гл. ас. д-р *Ивайло Найденов* (Институт за исторически изследвания към Българската академия на науките) представи пред гостите книга с исторически извори, включващи документи от гледна точка на Османската държава. Изследователят разкри стопанския и културен просперитет на Копривщица като процъфтяващо занаятчийско и търговско средище. Подчерта, че именно в тази „будна атмосфера“ са израснали големите революционни личности, чиито семейства често са били икономически активни.

Доц. д-р *Чавдар Ветов* (Институт за исторически изследвания към Българската академия на науките), от друга страна, представи своето изследване, фокусирано върху фотографиите на революционното движение. Неговият труд включва както портрети на дейци, така и някои архивни изображения на сгради и чествания от цяла България в по-късен период. Той отбеляза, че ученическите макети са изключително точни и се доближават плътно до оригиналните исторически модели, които той е проучвал в архивите. Доц. Ветов насочи учениците към списание Илюстрация „Светлина“ като допълнителен източник на визуални материали.

Учените предоставиха на децата да разгледат представените книги.

Срещата, чиято организация и тема бяха определени от доц. д-р Надя Филипова и гл. ас. д-р Паулина Андонова, приключи с благодарности и покана към учениците за бъдещи консултации и съвместни инициативи, затвърждавайки връзката между училището и академичната наука.